
UNDERVISNINGSMATERIALE

TILGODESER FÆLLES MÅL

Musik • Natur/Teknologi Mellemtrinnet

- Instrumentkendskab
- Musikoplevelse
- Musikkens funktion
- Sundhed & levevilkår

Brug før / efter skolekoncert med

EASTWIND

Lyden af Østeuropa

INDHOLD

- 3** Fælles Mål

- 4** **Til kontaktlæreren**
- 5** Praktiske oplysninger
- 6** Plakat
- 7** **Sådan bruges materialet**

- 8** **Undervisningsmateriale MUSIK**
(inkl. Fælles Mål)
- 9** Til musiklæreren
- 11** Instrumentpræsentation
- 13** Musik til hverdag og fest
- 14** Omkvædet til „Rumelaj“

- 15** **Undervisningsmateriale NATUR/TEK-
NOLOGI (inkl. Fælles Mål)**
- 16** Bukovina - en kulturel smeltedigel (elev)
- 17** Bukovina på landkortet - landequiz (elev)
- 18** Hverdagsliv i Bukovina - samtaleark (elev)

Foto: Mario Jagniewski

Så fløjtes der til afgang for Eastwind-ekspressen!

MUSIKSEMPLER PÅ LMS. DK

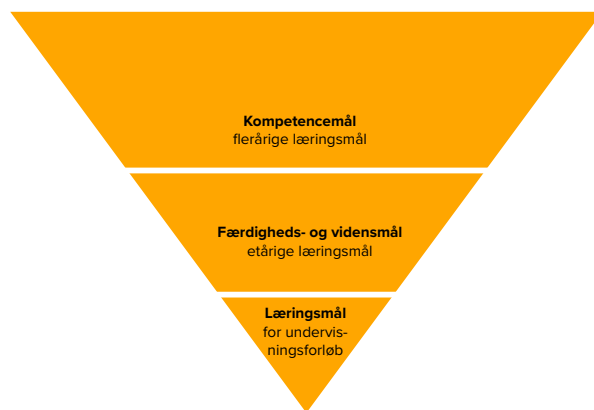
1. Arcanul
2. Bukovina Suite
3. Rumelaj
4. Baraban (tromme)
5. Harmonika
6. Drejelire
7. Tilinko (fløjte)
8. Uto-Gardon ('cello')
9. Cimbalom
10. Sopransax
11. Jødeharpe
12. Lydfil 1: Julemusik
13. Lydfil 2: Dans mod tørke
14. Lydfil 3: Vuggeviser
15. Lydfil 4: Folkedans
16. Lydfil 5: Bryllupsmusik

Se 'Til kontaktlæreren' på side 4
og 'Til musiklæreren' på side 9

Forsidefoto: Mario Jagniewski

FÆLLES MÅL

Musik (3.-6. klasse)
Natur/teknologi (3.-4. klasse)

MUSIK

4. – 6. klasse

KOMPETENCEOMRÅDE

Musikforståelse
Musikudøvelse

KOMPETENCEMÅL

1. Eleven kan deltage opmærksomt i sang, spil og bevægelse med bevidsthed om egen og andres rolle i musikalsk udfoldelse.
2. Eleven kan lytte opmærksomt til og udtrykke sig varieret om musik fra forskellige genrer, kulturer og perioder.

FÆRDIGHEDS- OG VIDENSMÅL

Instrumentkendskab

Eleven kan redegøre for instrumentering i forskellige genrer

Eleven har viden om genrers instrumentering

Musikkens funktion

Eleven kan analysere musikkens funktion og virkning.

Eleven har viden om musikkens funktioner i sociale og kulturelle sammenhænge.

Musikoplevelse

Eleven kan lytte til levende fremført musik.

Eleven har viden om lytteadfærd ved levende fremført musik.

EKSEMPLER PÅ LÆRINGSMÅL

1. Eleverne kan redegøre for instrumenter, som er typiske i østeuropæisk folkemusik.
2. Eleverne kan lytte til professionelt fremført musik fra Østeuropa
3. Eleverne kan situationsbestemme musik fra Østeuropa

NATUR/TEKNOLOGI

3. – 4. klasse

KOMPETENCEOMRÅDE

Perspektivering

KOMPETENCEMÅL

Eleven kan relatere natur og teknologi til andre kontekster.

FÆRDIGHEDS- OG VIDENSMÅL

Sundhed og levevilkår

Eleven kan sammenligne egne levevilkår med andres

Eleven har viden om levevilkår forskellige steder i verden

EKSEMPLER PÅ LÆRINGSMÅL

1. Eleverne kan sammenligne kulturelle forhold i Bukovina og Danmark.
2. Eleverne kan udpege udvalgte områder af Østeuropa på et kort.

BEMÆRK

Ovenstående Fælles Mål er eksemplariske og dækker ikke nødvendigvis hele målgruppen for skolekoncerten. Til gengæld er opgaverne i undervisningsmaterialet enkle at justere i sværhedsgrad og kan tilpasses alle klassetrin i pågældende målgruppe. De udvalgte målpar er med andre ord ikke udtømmende for materialets relevans.

TIL KONTAKTLÆREREN

KONCERTEN

Hvordan lyder en drejelire? Kan en cello have én streng? Hvor hurtigt kan man spille på et hakkebræt? EASTWIND giver svaret i en forrygende koncert, der damper af borsjtj og bisonokser. Tag med langt ind i Østeuropa - til Bukovina, hvor trommer og overtonefløjter følger fårene på græs, hvor sax og harmonika spiller op til dans og jødeharper lokker månen frem. Bukovina, korsvejen hvor Ukraine, Polen, Transylvanien, Moldavien, Galicien og Rumænien mødes. Her mødes danske Klezmerduo med Halas Duo, to af Polens førende folkemusikere. Der må lyttes, klappes, synges og danses med!

MUSIKERNE ER

Ann-Mai-Britt Fjord, harmonika, stortromme, jødeharpe, vokal
Henrik Bredholt, sopransax, hakkebræt, jødeharpe, vokal
Jacek Hałas: drejelire, harmonika, tilinko, jødeharpe, vokal
Alicia Choromanska-Hałas: stortromme, polsk håndtromme, utogordon (transylvansk cello), jødeharpe, tapan

UNDERVISNINGSMATERIALE

Henvender sig til både musik og natur/teknologi og sætter fokus på musik og levevilkår i Bukovina, der er en del af både Ukraine og Rumænien. I musik sættes fokus på instrumenterne og musikkens funktion i den østeuropæiske folkemusik fra området, samtidig med at et lille forløb til natur/teknologi åbner op for et lille sammenlignende indblik i en helt anden kultur.

NB! Læs mere på s. 7: **Sådan bruges materialet.**

MUSIKEKSEMPLER

Download fra gruppens katalogside på www.lms.dk

Kontaktlæreren bedes videreformidle materialet til de involverede musiklærere.

Eventuelle spørgsmål besvares gerne ved henvendelse til LMS på 8619 4570.

Vi ønsker rigtig god fornøjelse med koncerten.

Med venlig hilsen

LMS og Eastwind

Foto: Mario Jagniewski

Eastwind med blot et lille udpluk af instrumenterne...

HENT FRA WWW.LMS.DK

Undervisningsmaterialet downloades som pdf-fil fra LMS' hjemmeside www.lms.dk

Her finder du også musikeksempler til brug i undervisningen.

EN GOD KONCERT

Eleverne får den bedste koncertoplevelse, hvis de er forberedt og sidder klar, når koncerten starter. Snak også med dem om, hvad det vil sige at være til koncert.

Som lærer kan man undervejs bidrage positivt ved ikke at tisse, men i stedet sætte sig blandt eleverne og dele oplevelsen med dem.

PRAKTISKE OPLYSNINGER

Målgruppe:	Mellemtrinnet
Medvirkende:	4
Max antal elever:	150
Koncertlængde:	45 minutter
Opstillingstid:	30 minutter
Nedtagningstid:	20 minutter
Hjælpere:	Fint med hjælp fra Kultur Crew til at bære instrumenter.
Lokale:	Gerne gymnastiksal eller aula uden gennemgang.
Scene:	Helst på gulv i gymnastiksal. (4x 5 m)
Publikum:	På gulvet evt. på madrasser. Der skal være plads til dans
Strøm:	100 % akustisk!
Omklædningsrum:	Ikke nødvendigt.
Forplejning:	Vand, kaffe, the m./ mælk. Evt. lidt frugt og brød.
Ved ankomst:	Orkestret henvender sig på kontoret for at blive vist til rette, hvis ikke andet er aftalt.
Kontakt til orkester:	Skolens kontaktlærer bedes tage kontakt med orkestret i god tid inden koncerten for at sikre, at alle aftaler er på plads. Informér fx om særlige parkerings- og tilkørselsforhold eller andre særlige forhold ved afvikling af koncerten.

KONTAKTPERSON

Ann-Mai-Britt Fjord

Mobil: 24488396

E-mail: mail@klezmerduo.dk

EVALUERING

Skolernes evaluering af koncerterne og undervisningsmaterialet er vigtig for LMS' videreudvikling af skolekoncertordningen, så derfor opfordrer vi jer til at evaluere efter hver koncert. Det foregår elektronisk via nettet og tager kun få minutter. Evalueringsskemaet findes i skolens koncertplan på www.lms.dk. Brug skolens login for at komme til koncertplanen. Bemærk, at evalueringsskemaet kun kan udfyldes én gang pr. koncert.

I koncertplanen vil I også kunne se musikernes evalueringer af mødet med jeres elever, lige som musikerne vil kunne se jeres.

KONCERT

Foto: Mario Jagniewski

Eastwind

KLASSER

STED

TIDSPUNKT

www.klezmerduo.dk / www.halas.art.pl

SÅDAN BRUGES MATERIALET

1. OBL. LYN-INTRODUKTION | MUSIK | 1/2 LEKT

PRÆSENTATION AF KONCERTEN OG GRUPPEN, SAMT SNAK OM INSTRUMENTERNE

Fortæl om koncerten og afspil nogle af lydklippene. Snak om instrumenterne

1. Til musiklæreren - s. 9
2. Præsentation af gruppen - s. 10
3. Instrumentpræsentation - s. 11-12

2. LIDT LÆNGERE FORLØB | MUSIK | 1 LEKT

GÆT MUSIK TIL FORSKELLIGE DAGLIGE BEGIVENHEDER OG ØV OMKVÆD

Aktiviteterne fra lynintroduktionen kan yderligere suppleres med at øve omkvædet til en trad. romani-sang og have en samtale om, hvordan musikken indgår i det daglige liv – også i Bukovina. Elevark med musikalsk gættekonkurrence.

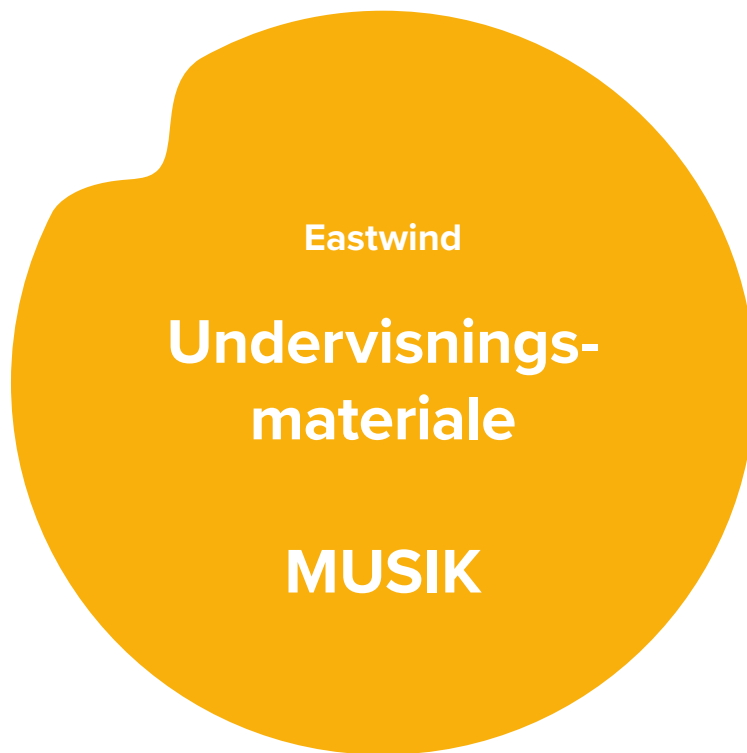
1. Musik til hverdag og fest (elevark) - s. 13
2. Trad. romani sang 'Rumelaj' (øve omkvæd) - s. 14

3. SUPPLERENDE FORLØB | NATUR/TEKNOLOGI | 2 LEKT

SAMMENLIGNING MELLEM BUKOVINA-OMRÅDET OG DANMARK

Musikken viser vejen ind i en kultur, som på mange måder er meget forskellig fra vores og på nogle punkter måske alligevel ret ens. Forud for koncerten vil det være en fordel, hvis eleverne ved en lille smule om den egn, som musikken tager dem med til. Anvend materialets øvelser og samtaler på klassen om forskelle og ligheder mellem Danmark og Bukovina.

1. 'Alicja fortæller' samt fakta om Bukovina (elevark) – s.16
2. 'Bukovina på landkortet' (elevark) – s.17
3. Samtaleark med billeder fra Bukovina (elevark) - s. 18

FÆLLES MÅL

MUSIK

4. – 6. klasse

▼ KOMPETENCEOMRÅDE

Musikforståelse
Musikudøvelse

▼ KOMPETENCEMÅL

1. Eleven kan deltage opmærksomt i sang, spil og bevægelse med bevidsthed om egen og andres rolle i musikalsk udfoldelse.
2. Eleven kan lytte opmærksomt til og udtrykke sig varieret om musik fra forskellige genrer, kulturer og perioder.

▼ FÆRDIGHEDS- OG VIDENSMÅL

Instrumentkendskab

Eleven kan redegøre for instrumentering i forskellige genrer

Eleven har viden om genrens instrumentering

Musikkens funktion

Eleven kan analysere musikkens funktion og virkning.

Eleven har viden om musikkens funktioner i sociale og kulturelle sammenhænge.

Musikoplevelse

Eleven kan lytte til levende fremført musik.

Eleven har viden om lytteadfærd ved levende fremført musik.

▼ EKSEMPLER PÅ LÆRINGSMÅL

1. Eleverne kan redegøre for instrumenter, som er typiske i østeuropæisk folkemusik.
2. Eleverne kan lytte til professionelt fremført musik fra Østeuropa
3. Eleverne kan situationsbestemme musik fra Østeuropa

TIL MUSIKLÆREREN

KONCERTEN

Hvordan lyder en drejelire? Kan en cello have én streng? Hvor hurtigt kan man spille på et hakkebræt? EASTWIND giver svaret i en forrygende koncert, der damper af borsjtj, bisonokser og vodka. Tag med langt ind i Østeuropa - til Bukovina, hvor trommer og overtonefløjter følger fårene på græs, hvor sax og harmonika spiller op til dans og jødeharper lokker månen frem. Bukovina, korsvejen hvor Ukraine, Polen, Transylvanien, Moldavien, Galicien og Rumænien mødes. Her mødes danske Klezmerduo med Halas Duo, to af Polens førende folkemusikere. Der må lyttes, klappes, synges og danses med!

Eastwind har en masse spændende instrumenter med...

OPGAVER/MATERIALE

På de følgende sider er der:

1. Præsentation af nogle af de instrumenter, som børnene vil møde til koncerten, i lyd og billeder.
2. Tekst og noder til omkvædet af en trad. romani-sang, som skal synges til koncerten.
3. Et elevark, hvor der skal gættes, hvilken slags musik, der hører til hvilken begivenhed. Ikke nogen helt nem opgave, men lad eleverne prøve først uden hjælp. Afspil de enkelte klip for eleverne i fællesskab.

NB! Kniber det lidt med at koble musik og begivenhed sammen, er her et par hints:

1. **Vuggevise:** synges af et barn
2. **Sang mod tørke:** først klagende, så munter
3. **Julesang:** bjældelyde i starten
4. **Bryllupsmusik:** stort orkester, livligt/hurtigt
5. **Folkedans:** fløjte, jødeharpe og guitar

God fornøjelse!

MUSIKERNE ER

Ann-Mai-Britt Fjord

- harmonika, stortromme, jødeharpe, vokal

Henrik Bredholt

- sopransax, hakkebræt, jødeharpe, vokal

Jacek Hałas

- drejelire, harmonika, tilinko, jødeharpe, vokal

Alicia Hałas

- stortromme, håndtromme, utogordon, jødeharpe, tapan

BEMÆRK

Materialet indeholder også et lille forløb til **NATUR/TEKNOLOGI** om Bukovina, et område i grænselandet mellem Rumænien og Ukraine. Herfra stammer det meste af musikken til koncerten, og samtidig er området et lysende eksempel på multikulturel sameksistens.

Se s. 16-18

Vi præsenterer.. EASTWIND

Et unikt samarbejde mellem to fremtrædende folkemusikduoer fra Danmark og Polen

Foto: Mario Jagiowski

Eastwind i et afslappet øjeblik mellem to koncerter

HAŁAS DUO + KLEZMERDUO

Polske Hałas duo består af Jacek Hałas og Alicja Choromanske-Hałas. Sammen har de udforsket østeuropæisk traditionel musik gennem flere årtier og genoplivet gamle festtraditioner. De spiller med bands på de store scener – og til bal, bryllupper og begravelser i de mindste landsbyer. De har desuden afholdt utallige musik og danseworkshops for børn og voksne over hele Europa. **Jacek Hałas** er en af Polens førende folkemusikere. Virtuøs på drejelire og harmonika og en meget anerkendt komponist, bl.a af musik til ny polsk dramatik. Han har udgivet 8 CD'er hvoraf flere har modtaget polsk radios pris som Årets Folk Album.

Alicja Choromanska-Hałas har specialiseret sig i øst-europæiske folk-percussioninstrumenter. Hun spiller moldavisk stortromme, polsk rammetromme og det specielle strenge instrument utogordon fra Transylvanien. Desuden er hun uddannet kunsthåndværker.

Danske Klezmerduo består af Henrik Bredholt og Ann-Mai-Britt Fjord. Begge har teaterbaggrund, er meget rutinerede skolekoncertmusikere og har ry for at formidle med stor indlevelse og humor. Klezmerduo var blandt de første i DK, der præsenterede østeuropæisk klezmermusik herhjemme for mere end 25 år siden. De giver over 100 koncerter om året i Danmark og har desuden spillet over hele Europa samt i Israel, Argentina, USA og på Cuba. De har udgivet 4 anmelderroste CD'er, fået adskillige Grammy-nomineringer samt modtaget en pris på verdensmusikfestivalen. **Henrik Bredholt** er komponist og autodidakt musiker med saxofon og zimbalom som hovedinstrument, men spiller også guitar, tuba og skalmeje. **Ann-Mai-Britt Fjord** er teateruddannet og har spillet harmonika i mere end 30 år. Arbejder med storytelling, sang og dans. Begge er desuden musikere i Danseteatret Nordenfra.

EASTWIND:

Jacek Hałas - drejelire, harmonika, tilinko, jødeharpe, vokal
Alicja Hałas - baraban, rammetromme, utogordon, jødeharpe
Henrik Bredholt - sopransax, cimbalom, jødeharpe, vokal
Ann-Mai-Britt Fjord - harmonika, lerfløjte, jødeharpe, vokal

Hør lidt musik med EASTWIND:

1. Arcanul
2. Bukovina Suite

NB! Download musik eksempler fra www.lms.dk

INSTRUMENTPRÆSENTATION

1.

Baraban - Et traditionelt østeuropæisk folkemusikinstrument, man også kan finde på billeder fra middelalderen. En stortromme med skind på begge sider, som bæres foran kroppen og spilles på med en tyk kølle på den ene side og en tynd stik på den anden. På den måde kan slagene varieres i to-stemmige rytmer. Ovenpå selve trommen sidder ofte et lille bækken eller en triangel, som dels klinger med, når der slås på skindene, dels kan indgå i rytmen med direkte slag.

Hør, hvordan den lyder: 4. Baraban

2.

Harmonikaen blev opfundet i 1829 i Wien, Østrig. Der findes flere forskellige typer af harmonikaer, både med knapper og tangenter. Lyden dannes ved, at blæsebælgen presser luft gennem indvendige metalblade, og bladenes vibrationer danner toner. Tangenterne i højre hånd spiller melodien, og knapperne i venstre hånd spiller bastoner og/eller akkorder.

Hør, hvordan den lyder: 5. Harmonika

3.

Drejeliren (eng. Hurdy-Gurdy) er egentlig et strengeinstrument ligesom violinen. Lyden frembringes af et hjul, som drejes af et håndtag i bunden af kassen. Hjulet gnider mod strengene ligesom violin buen. Melodien frembringes ved at små stave skubbes ind mod melodistrengen og derved ændrer tonehøjden. En drejelire har flere strenge som kan gnides af hjulet på samme tid, det giver mulighed for at have flere dronetoner sammen med melodien. Kassen fungerer som et klangrum, der forstærker lyden. Instrumentet kan også benyttes meget percussivt, hvor man laver accenter ved at dreje hjulet stødvist.

Hør, hvordan den lyder: 6. Drejelire

4.

Tilinkofløjten er et smalt træør uden huller. Man blæser i den ligesom en almindelig fløjte. Derved fremkommer en naturtonerække alt efter hvor kraftigt, der blæses. Tonerne kan ændres ved hjælp af en enkelt finger for enden af røret. Fløjterne findes i mange udgaver. Den mest enkle er en udmarvet pilegren eller lign.

Hør, hvordan den lyder: 7. Tilinkofløjte

5.

Uto-Gardon er et lille cello lignende strengeinstrument. Der er 4 strenge (for at forstærke lyden), som er stemt unison. Lyden frembringes ved, at man slår på strengene med en kort kraftigbygget bue. Variationer og efterslag laves ved, at man med den ene hånd knipser strengen, mens man slår med den anden. Instrumentet spiller ikke melodier, men benyttes udelukkende som rytmeinstrument.

Hør, hvordan den lyder: 8. Uto-Gardon

6.

Cimbalom (på dansk *hakkebræt*) er en slags forløber for klaveret. Lyden frembringes ved at slå på strengene med nogle små træhamre. Instrumentet findes i et utal af variationer fra små bærbare diatoniske med færre strenge, til store udbyggede minifygler med mange strenge.

Hør, hvordan den lyder: 9. Cimbalom

7.

Sopransax - Lille saxofon, der klinger to oktaver over tenorsax. Stemt i Bb. Velegnet til melodi pga. en blød, fyldig klang.

Hør, hvordan den lyder: 10. Sopransax

8.

Jødeharpe - Hold med tommel- og pegefingre om det runde stykke af instrumentet og placer den smalle del mellem tænderne. For at frembringe en lyd laver man et hulrum i munden, og man slår på den lille fjeder, imens man trækker – eller puster luft ind og ud.

Hør, hvordan den lyder: 11. Jødeharpe

MUSIK TIL HVERDAG OG FEST

Mennesker har til alle tider brugt musik i forskellige sammenhænge, fx fest, begravelse, højtider, socialt samvær osv. Musikken har ofte en særlig rolle, hvor den skal bruges til fx at danse efter eller til at skabe en bestemt stemning. Du tænker måske ikke over det, men prøv at forestille dig en film uden musik og lydeffekter. Det ville være en film, hvor det var vanskeligt at finde ud af, hvornår det var rigtig farligt, hyggeligt eller spændende. **Musikken kan beskrive følelser, som er vanskelige at udtrykke med ord. Til gengæld er musik som sprog faktisk ret nemt at forstå.**

Prøv at lytte til følgende lydclip og prøv herefter at sætte dem sammen med den rigtige situation. Hvis du bare får nogle af dem rigtige, vil det egentlig være ret flot. Du vil næppe kunne gætte noget som helst, hvis der skulle fortælles om stemningen på rumænsk. Musikken er med andre ord et sprog, som ofte er nemmere at forstå på tværs af nationaliteter!

OPGAVE 1

Forbind hvert lydclip med den rigtige situation. Prøv at sætte ord på baggrunden for dine valg.

Lydclip 1

Folkedans

Lydclip 2

Bryllup

Lydclip 3

Jul

Lydclip 4

Vuggevise

Lydclip 5

Dans mod tørke

OPGAVE 2

Prøv at tænke over din egen hverdag.

Kan du komme på sammenhænge, hvor musikken har en særlig rolle?

Skriv nogle flere eksempler:

1. I film

2. På restaurant

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

OMKVÆDET TIL „RUMELAJ“

Til koncerten spiller Eastwind en traditionel romani-sang „Rumelaj“, der oprindeligt stammer fra Bulgarien, men har bredt sig med romaerne ud over hele Europa. Eastwinds version er trestemmig, og de vil gerne have børnene til at synge med på melodien i omkvædet. Den lyder sådan her:

Eastwind i fuld gang med at spille „Rumelaj“

Omkvæd (Orig. toneart: Ebm)

Dm A

Ru - me ru - me ru - me - la - j hai - de hai - de hai - i - de - e

Dm A

Ru - me ru - me ru - me - laj hai - de hai - de hai - i - de

1. Øv først omkvædet

Øv melodi og tekst for sig med støtte fra akkorderne. Syng den så sammen med lydfilen med Eastwind. Teksten udtales ca. som det står.

2. Øv så klapperytmen (se nedenfor)

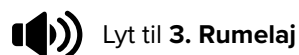
Lad en gruppe klappe alle fire pulsslag, mens en anden gruppe klapper rytmen fra nodearket. Byt derefter, så alle prøver at klappe den særlige rytme.

3. Kombiner sang og klap

Når alle kan rytmen, synges omkvædet, mens der klappes til.

Hør sangen med Eastwind:

(download lydfil fra www.lms.dk)

Oversættelse af teksten:

Du knuste mit hjerte,
smukke tarvelige tøs.
Du knuste mit hjerte,
du som ellers er så sød som honning

Omkvæd:

Kom piger fra Rumelia, kom lad os mødes.
Kom piger fra Rumelia, kom lad os mødes.

Eastwind

Undervisnings- materiale

NATUR/TEKNOLOGI

FÆLLES MÅL

NATUR/TEKNOLOGI

3. – 4. klasse

▼ KOMPETENCEOMRÅDE

Perspektivering

▼ KOMPETENCEMÅL

Eleven kan relatere natur og teknologi til andre kontekster.

▼ FÆRDIGHEDS- OG VIDENSMÅL

Sundhed og levevilkår

Eleven kan sammenligne egne levevilkår med andres

Eleven har viden om levevilkår forskellige steder i verden

▼ EKSEMPLER PÅ LÆRINGSMÅL

1. Eleverne kan sammenligne kulturelle forhold i Bukovina og Danmark.
2. Eleverne kan udpege udvalgte områder af Østeuropa på et kort.

BUKOVINA - EN KULTUREL SMELTEDIGEL

ALICJA FRA EASTWIND FORTÆLLER

„Min bedstemors familie kommer fra Bukovina. Hun har fortalt mig om Sadagora, den lille by som hun er født i. Den ligger meget smukt oppe i bjergene i den østligste del af Bukovina – i dag hedder området Chernivtsi.

Her var folk fra mange forskellige nationer naboer, der boede side om side. Bare i den lille gade, hvor hun voksede op, boede der polakker, rumænere, ukrainere, romaer, jøder, russere, tartarere og tyskere. Selvom der var mange forskellige religioner samlet på et lille sted, kom folk godt ud af det med hinanden.

Traditionen var, at alle i gaden inviterede hinanden med, når de skulle fejre en helligdag. Alle de jødiske, kristne og muslimske helligdage blev fejret i fællesskab, så min bedstemor husker det, som om der hele tiden var noget at fejre. Der blev serveret specielle retter, som hørte til de forskellige helligdage, og der blev spillet musik og danset.

Folk mødtes derhjemme eller bare udenfor på gaden og om aftenen kunne man høre længselsfulde kærlighedsange sunget på mange forskellige sprog. Min bedstemor sagde, at hun aldrig senere havde haft det så sjovt og mødt så megen glæde, venskab og respekt som i den multikulturelle gade i Sadagora.“

Alicja Halas' bedstemor var fra Bukovina og kunne fortælle om et område, hvor mange meget forskellige kulturer og nationaliteter forstod at leve fredeligt sammen.

FAKTA OM BUKOVINA

Bukovina er en gammel betegnelse for et område i Øst-europa, der i dag er delt mellem Rumænien og Ukraine. Området er ca. dobbelt så stort som Danmark og er kendt som en korsvej, hvor strømninger fra alle verdenshjørner igennem århundreder har krydset og påvirket hinanden. Bukovina har gennem tiderne været en del af forskellige lande - Moldavien, Tyrkiet, Østrig og Sovjetunionen.

Bukovina-området (orange markering) ligger i både Rumænien og Ukraine.

Det er ofte konflikter og krige, som får områder til at høre ind under et nyt land. Selvom et område skifter nationalitet, så lever mange af de gamle kulturer og traditioner videre samtidig med, at de bliver blandet med nye. Hvis vi går få hundrede år tilbage i tiden, så har de områder, der hører under Danmark også ændret sig temmelig meget - fx har hele Norge og Skåne (en del af Sverige) hørt under Danmark. Grænsen i Sønderjylland har også ændret sig gennem tiderne.

Bukovina er et eksempel på, at traditioner ikke behøver at forsvinde, fordi der kommer nye til. De kan godt leve side om side - der bliver endda mulighed for flere fester! Faktisk kommer rigtig mange traditioner i Danmark også fra andre lande. Traditionen med juletræ i stuen har vi fx fra Tyskland og Lucia-optog har vi fra Sverige. Julemanden kommer fra USA. Det fortælles, at der på et tidspunkt i en bestemt lille by i Bukovina var 26 huse og 17 forskellige nationaliteter!

BUKOVINA PÅ LANDKORTET

- en landequiz

På kortet kan du se, hvor regionen Bukovina ligger. Hvad hedder de lande, som ligger omkring Bukovina i den del af Europa?

Skriv et land ud for hvert nummer, så det passer med numrene på kortet. Du har brug for at finde følgende lande: Rumænien, Polen, Moldova, Ungarn, Slovakiet, Ukraine, Østrig, Tjekkiet og Danmark.

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

5. _____

6. _____

7. _____

8. _____

9. _____

KENDER DU MON FLERE LANDE?

Prøv en online-quiz om alle Europas lande.
Følg linket: <http://kortlink.dk/gdqd>

HVERDAGSLIV I BUKOVINA

Fotos: Sorin Onisor

Hvad ser I på billederne?

Samtal om forskelle og ligheder mellem Bukovina og Danmark.